

Melléklet a „Székely-Udvarhely” 18. számához.

Nem századokozom tisztelt közölgés ezér-
v történetének bármily rövid kivonatban való
előadásával tek. törvényhatóság figyelmét farsza-
zati, csupán tanácsadóiabban akartok az idők kerekén
lepergetni téb szössen szárazra rámutatni.

Mit rejt a múlt? Egy nagy tanulságot min-
den népek, nemzetek számára, hogy nem a népek
tömege, nem számbeli ereje, nem vagyonossága,
kínosai, olykor talán még kultúrája sem, hanem a
bennje rejlő nemzeti tulajdonságok s erős nemzeti
karakter az, a mely államalkotás és államfenntar-
tás képeit.

A mely nép szokásait változtatja, cseréli a
-től erkölcsét ledobja magáról, mint elviselt ruhát,
önálló államalkotásra képes nem vala soha.

Népek számbeli ereje megfigyeltokozhat, va-
gyon megemseli és hányoz kiirtottak talán
barbár hadak vérengző harcrai a virágzó kultúrát,
de a nemzeti ösör, az erős karakter, mely minden
intézményre ráütötté bolyogót, nem pusztul el soha.

Ez az a területen, a mely az északra dől-
kező, többi keletre irányult, nyugatnak
éppavárkorosok országai, mint azon pont,
melyen az Európa és Ázsiának között, állandó
dőló viharok hullámvérese öszszel államser-
vezet létesítése egy népnek sem sikerül.
Nem sikerült a Gépikának, Gótoknak, Szávaknak,
nem vitte Dákok, kik megtörték Róma hatalmát
és sikerült a Rómaiaknak, csak a római idők-
lelkével védett erős csatáival, hadudományával
a bántalatos határvidéket mint északéseiével sem;
mert Róma is leveztette régi erkölcsét.

S íme, sikerült a magyaroknak.

A hosszas hadviselésben megmozdult és a mint
ezt Leo Zsazsag császár közvetlen tapasztalattal
merített elfoglaltatni idelete tanúsítja, a hadakozás
mesterségében az európaiak fölött álló magyarok
régi és új ault megfogódottak a magyar korona
jelenlété, özetértsétszáz négyezsgémértől terü-
letnek kétharmadát.

Elyönulynak a hadak.

Taa s Zsazsag hatol. Mén Maróth éresek
szákv az ar erdőkbe menekül, ottól bénya kezé-
vel önkényűt átja Atkárd főának, Zsoltnak, a
Tiszától Erdélyig, a Maróthi Korösig terjedő
birtokát.

A Duna és Tisza közötti rónák, az alpi
csatában veszt el Zalan fejedeleme. — Erdélyben
Gelu seregét Tohtóth szörj szét, majd Árpád
hadai verik le Szavatóplokot, a nagy székely fejedel-
met s birtokába veszté csakhamar a Nyitra, Vág,
Ipoly és Garam folyók vidékét is.

És ezen elfoglalt földre azt a magyar saját

nemzeti jelölgét, saját intézményét létesíti meg

(nem veszté át az idegent) saját egyéniségéből fej-
leszti ki állami rendszerét, hogy az elfoglalt ter-
let állandó birtokát biztosítsa is.

A honfoglalás befejezte utat, az alatt, míg

részt az ellenlökő szerezkezőkkel, másrészt a puszták

megértése országát, részt meg a szomszéd

országokba felhalmozott kirvágyat országát,

zátok a nagy Deák alkajáról, miszerint a föld el-
idegeníthetetlen és érthetetlen, oly szent öröksége

fajunknak, melyből csak egy talpaltnyal is felá-
dozni: hazatérni.

Hazatérni! Vissza Pannónia megszentelt ha-
tárairól, vissza a szabadságszeretettel s vérről fel-
kent oltártól sötéttség átkos szellőire! — Hadd enye-
ljen a pasztor farulnya magyar erdők csallagja
melyen a magyar pusztára magyar csallagosa
mellett békes magyar szántóvető verjeletek
mekénysítve a magyar rögöket; eszményi örök-
lökése a magyar ipar magyar ereiben és izmosult
magyar kereskedelmé szavarnyakkon szálljon el a
messze, messze négy világot felé.

És ha zendül a költő költő, zengjen a Zrínyiek

és Kazinczyk vérdíj kelet hurján, a Vörösmartyk és

Csanádyk, a Kószyek és Aranyok, a Káldyok és

Tompák, Berzenyiek és Petöfik és sok meg-
annyi Orpheuskok lantján; honismeret, tettvá-
gyat és egy lelkesedést az ideál után; és hadd

zúgja a Rákóczy viharja öltöngvére messze tájra,
hogy a hármas bérczek utának politikai szent-
hármósága: egyenlőség, testvérség, szabadság.

Ezt hirdessétek messze korok taváir unokáink

ti erdőszerzők, Rákóczyk, messzeidő puszták

és rónák, hegyek és völgyek, folyók és hab-
szegélyezett tavak s hirdessétek: El a magyar, áll

Buda...!

Térmekeynyté mms. T. ifj. nagyrőltő lelkei-

teket a Székényiek verjeletek szelése, vezessen

a Deákok szerénysége és bölcs mértéklete, köz-
leljen meg a Kóssák ideletei, jelölje és

mythozis honismerete a jövő nagy munkájához,
hogy egy nemzet ténérhullott eszénege hozhassza

meg ama jobb kort — mely után — Buzgó

imádság epedez százezrek ajkánk.

Eljen a haza!

Eljen a király!

Német-, Olasz- és Franciaországokat kalandozók
be hadink s délen egész Bizáncz kapujánq elszá-
dának, az elfoglalt terület ilyen jelölés szer-
vezésére törekedik a honmáradó Árpád fejedeleme
s többi nemzeti fejedelmének is, s Szent-István
előli királyunk a nemzeti jelölés, a nemzeti tulaj-
donságokra rakja le államservezetét. S íme, a
mídon ezen aránylag fiatal államon 1241-ben
megszámlálnak Bathu Khán vad tatár csordái,
kiirtva, felperzelve és elszeperve mindent, mely
köznyen állhatatja helyre IV. Béla, a nagy király,
a nemzeti jelölés és tulajdonságok alapján szer-
vezetét alkotta.

Tagadhatatlan tisztelt közölgés, hogy nyu-
gati kultúra befolyása áll Magyarországnak sem
vonhatta ki magát s Szent-István alatt, a keresz-
tyén vallást is könnyen elfogadta, önálló alkotmány
és jogfejlődést biztosított magának. A Lebediában
alkotta városrendszert ésnek szerelvénye ereje meg-
vetették a jog, és államélet alapját.

Alkotmányos szabadságunk abból fejlődött
ki, időnk, viszonyok s a nemzeti karakter be-
hatása alatt.

Míg másuttal a hűbériség leigázott mindent,
nálunk az önkormányzatú elv megköszorvára az
erőszaklét és megmozdította a csatló községeket.
Alkotmányunk a koronát tette a haza tulajdonává
s nem megfordítva a házt a koronává. Elkent
maradtatott szabadok.

Jogszolgáltatásunk és törvénykezésünk is a
nemzet jelöléséből és a Gyulák és Char-
caszok által a tulajdonjog, a királyi képmé-
re, a királyi jelölés és székesség alapján, az
Anjouk óta kezdődött a Hollos Mátyás alatt a
classikai nyújtatások korában, ahöz a földmívelés
ipar, kereskedelem felvidéke jánult, sajátunkká
léss a műveltség, tudomány, emelkedik hatalmuk
és ekként szilárdul öszse több század alatt egy
erőteljes nemzeti állam, hogy véss és viharral bat-
raan dicsőüljön.

Ezer esztendőn át védél volt hazánk, melyen
a keleti népvándorlás utolsó hullámá megtörtött,
délről védél volt századokon át a keresztény-
ségnek, nyugot felől alkotmányos jogait kellett ve-
denie és megis felváltat a föld.

Dücsögték felül a kelet vad barbár csordái,
pusztították a pogány szexei serege, csabos
szavakkal s többször erőszakkal hányozt le
megkísérte és megtámadta szabadságunk állami
lételünk s mindig helyt állott a magyar r.

És ha északra jött majd a támadás, ha meg-
kísértek, nem ott van a nemzeti Achilles sarka,
nem ott van a nemzeti szorj szorj, minden szorj-
ha meg kell védenünk ezt a földet, a magyar meg-
kísérte a trónt, akkor is helyünkön talál a
támadás.

• • •

S most látszik tisztelt közölgés, melyek
egyenként csak a nemzetben rejlik tulajdonságok,
és az egyez vonalai, melyeket az örök
nemzeti karakter az intézményekbe belelelt, ki-
domborított.

A vítétség és hazaszeretet, mely mint vezér-
fonal vonal át nemzetünk ezérésé életén.
Liberalizmus, mert a magyar nemzet a kor
közviszonyaita mindig szabadelvű volt. Mindig
előli jón a szabadelvűség törén egy lépéssel, mert
nala a szabadelvűség nem a kereszde dicséte, ha-
nem a saját léleknek belső ösztöne. Mag masutt
a feudl rendszer alatt száronk kényurak, gögös
oligarchiák uralkodtak, nálunk, s ha ol csak egy
rövid ideket állunk, csakis fudolagság for-
thatott elő, minden egyenlőség hadsereg, helylat-
tóból a szabadelvűség, egy-zeri közműveltség ország-
ból lehetett s bárki felemelkedhet érdemei és
tehetsége révén.

Igaz ugyan, hogy az alkotmány nálunk is az
osztályérdek és a rendiség védelme volt, a haza
fogalma, am az akkori viszonyok közt, nem is
lehetett, nem is, de tanúsítja a magyar nemzet
szabadelvűségét, az hogy a rendiség uralma ná-
lunk jóval később és a jobbkéség; mely intéz-
mény nálunk oly nehezen fészkelte be magát,
mindig emberieebb volt, mint Európá más or-
szágában.

A nemzet liberalis szelleme az, mely azon
időktől kezdve, mely népművelési ezeme még nem
kiette, egy vonzza, olvassza be az ideget s az
ezt azt, hogy a mídon annak az ideje elkövet-
kezett, az alkotmány falai kézik az egyez nemzet
oly könnyen beilleszkedhetett.

Harmadik jellemvonása jogterét és alkotmá-
nyozását, mely véssé tett, a nemzet meg-
fogódni alkotmányát akkor is, mídon megmozdít-
tattó saját erejét, az államhatalom támadja
ezt meg.

Már az 1292 ki országgyűlésen megmozdíták
a nemzet jogai védelmére az első törvényt, az
arany bullát. »Mivel mind országunk nemeseinek.

mind egyebeknek is Szent István királytól intéz-
tet szabadsága, némely királyok hatalma által,
kik néha haragukban bosszújátok töltötték, néha
gonosz embereknek tanácsára hallgattak, vagy
önhosszúknak után jártak a legtöbb részben meg-
semmisítést okozó és bűn.

És hányozó látnak felőlőlnia a nemességét,
felszólalni a vármegyék, az országgyűléseket
alkotmányunk nemzeti szabadságának megve-
rítésére ellen, még akkor is, ha azt leghatalmasabb
s legerősebb uralkodók tették.

Nagyszóval állunk, a mely a nemzetet az
ország ezerszeri fenntartására és védelmére, tör-
hetetlen hűség és ragaszkodása a trónhoz és
királyi felétek személyéhez. A monarchikus el-
vet, a biztos és következetes fejlődés ezen állam-
formáját viszont nem tulajdonosság tartotta fenn
és fogja fenntartani mindig.

Szent István és Hollos Mátyás nagy királyai
haláluk idegét siratta és gyászolta a nemzet s
Mátyás az igazságos név a nép ajkán még mind-
dig él! Hát van-e fenségesebb példa a világtöré-
telemben, mint a mídon Imre király ezen szav-
akkal: »Majd meglátom, ki meri lelkét kirá-
lyra emelni kezét? egydől, egy kis palatona ki-
zárban benne áll a föld testvére táborában. Senki
nem trónt és saját kezével fogja el és vízi me-
gával a lázadó Endrét, Hát a mídon Mária Teré-
zia királyné Pozsonyban az országgyűlésen meg-
jelent, mely egyhangulag zug fel: »Moriaur
pro regna nostra?»

Avagy annak az imádatért szeretett és
rajongó tisztelettel, melyből a nemzet lovas-
gejele, nagy király, I. Ferencz József iránt
viseltetik, van-e hasonló a világon?

Ott van Szechi Eszter palfája, ki saját éle-
tével mint nagy királyt s talán ide sorozhatom
Kemény Simon, ki Hunyadi János kormányzó-
bíró hőseinek szellemét felmozdította.

Igaz, Zeigmond király fogságba vetette a
nemzet. Fogságba vetette törvénytelenség és a
nemzet igazságszeretetének és jogjörizetének öp
ez az egyik legegész bizonyíték.

Ána kért érelem együtt könnyen megfoghat
csak a jogok köztölösse respektálhatatlan köll járnia
s felemelkedett szellemek köll tekintésnek a
viszonyt.

A magyar szívében a két érelem fénnyez
harmonizálván olvad egybe. Bizonyára voltak még
más tényezők is, a melyek a nemzet ezérésé
fenntartását biztosították.

Azok, kik az alkotmány gondviselésé mindig
adott a magyarnak nagy királyunk bölcsesége
s államfírők és nemzeti hőök vítétsége és dicső
póldája, kiket méltatni nem tartozik a beszéd
szék keretében, de a kiknek neve mindig jánult
szívben ottán és: és mondhatjuk talán egy
intézmény, a vármegye.

Tisztelt közölgés! Mídon a fénnyez Anjou
korának és Mátyás király után, mikor legnagyob-
b volt a magyar, s Európa előtt tisztelt volt a nem-
zet; jón a hanyatlás, jón a mohósi véss és a
tróik hődöltség korszaka, akkor ténik ki legze-
ben mi a magyar vítétsége és mi a magyar har-
szeretet. Szóval a magyar nemzet és tisztelt
közölgés, de dicső korának is, mert annak
sörté éjelein a magyar vítétsége és hazaszeretet
fénnyez ragyogt át.

As a hazaszeretet, mely nem olyan, mint a
feleske és gölya, mely ha jón a zord ősz tovaszáll,
hanem mint a galamb, mely legyen jó vagy rossz
idő, bárhonnan visszajön, mint hál eb, melyet
öztötte minden viszához. Álló csillag, melynek
fénye minden sötétben át tündöklök, tölgy, mely a
talajban mélyen gyökér z.

As a hazaszeretet, mely nem kérdi, hogy
miért, nem kérdi, ad a haza vagyonát, hírnevét,
s hogy az egy jeltől szétlökjön, mely nem fon-
toltat, nem a nem, nem bölcselkedik csakszert;
szereti ezt a házt, akkor szereti mikor leginkább
szenved s bajban van, vagonát, életét adja a
haza oltárára s vírével öntözi a földet míg nyírja
felülül.

És a hazaszeretet, nem hagyta el a veszály-
ban a házt.

Egyetlen magyar nem távozta haza földjéről
a véssnek napjai alatt, a haza és onföldölözés
s vítétsége drága gyöngyök fénylenek történel-
münk eme sötét napján.

Kisded csapattal, had-vegek önként szel-
nek meg, kik a nemzetbélőnek a tenger ara-
dattal, szétzört csapattal jón öszszajónak, sehek-
től borítva, sehekől vérezté támadtak az ellent,
haldokló okozának véres csapásokkal. Ott van
Dugovics Túr, ki a várkorláb magával rántja a
melységbe a felhódalt felzúgok okozó ellent, ott
Dobó István, aki a székelyek, Eger vára alatt sző-
gyenlőn vonul el a pogányrak véres táborá. Ott van
Losonczy, Jurisics, Zrínyi Miklós, kik saza-
ezereket tartóztattak fel hónapokon át. Mídon ve-
szélyben a haza s az állam-hatalom nem tündök
velé, egyes országgyűlés és zászlós urak saját
alkotmányukon alakítanak hadcsapatokat, az egy-
megyék szervezték ki hadintézményeket. Ott van Gyú-
györgy, ott Náldai Ferencz, Batthyány Boldi-

Sz. 10718—896. alisp. Valamennyi községi előljárósgot értesítem, hogy a szesz helyettire folyó május hóban is 52 árban áruhaladó. Székely-Udvarhely, 1896. évi május hó 9-én. — UGRON, alispán.

Sz. 20—896. Meghívó. Folyó hó 19-én d. e. 9 órakor, Székely-Udvarhely, a régi városbana nyertermében tartandó rendező jegyző-egyleti közgyűlésre, tekintetes tagjára urakat van szerencsém tiszteltetni meghívni. Tárty: 1. Elnöki jelentés. 2. Pénztári jelentés. 3. A megyei törvényhatósági közgyűlésnek felirat szerkesztése az 1896. évi XXII. -oz. 66. §-ban kimondott jegyzői termézetbeni lakás kiszolgáltatásáról, vagy annak méltányos kártalanítása elnyeréséért. 4. A teleknyom kivonatok alkalmasabb megkapatása csejából előterjesztés szerkesztése. 5. Az országos központi jegyzői egylett által f. évi augusztus 3-án tartandó országos jegyzői kongresszuson az egylett képviselőre 2 tag megválasztása. 6. Ludtványok, Ezutal felkötöm azon tagjára urakat, kik az országos kongresszuson megjelenni óhajtanak, a kedvezmények elnyerhetése végett, számdokukat f. hó 24-ig valam közölni szíveskedjenek. Székely-Udvarhelyen, 1896. május. 10. — Gálffy István, alispán.

Meghívás. Az „Udvarhelymegyei Tanító-egylet” központi bizottsága f. hó 23-án d. e. 9 órakor, Székely-Keresztúron, az állami tanítóképző-intézetben, rendező gyűlést tart, mely gyűlésbe a tanítói főiskörök elnökei és a központi bizottság tagjai tiszteltet meghívotnak. A gyűlés főtárgya az errőldebe kiállítás megtekintésére vonatkozó főiskolai határozatok számbavétele és azok alapján a további intézkedések megőtele. Minthogy a megyei rón. kath. tanító testület tagjai is csatlakozni óhajtanak, a kiállítás megtekintése végett a tanító-egyletbe, felkérnek, miszerint szíveskedjenek a bizottsági gyűlésben magukat képviseltetni. A főiskörök elnökei felkérnek, hogy jegyzőkönyveiket haladéktalanul küldjék be az elnökséghez. Székely-Keresztúr, 1896. május 14. Az „Udvarhelymegyei Tanító-egylet” elnöksége.

— Honisch L. István, fényképészeti és festészeti műterme Arad, Makó, Budapest. A nagyérdemű közönségnek szíves tudomására hozom, hogy — sok felvételeim miatt — itt tartózkodásomat e hó végéig megtoldtam. — Ugy a helybeli, mint a vidéki közönség szíves megrendeléseit továbbra is kérve. A műtermem Kossuth-utca 30. szám alatt Balázs Ignác féle házában van felállítva Akapuban kített kirakatra szívesfigyelmet felhívja, már azért is, mert sok ismerős arcra fog találni a n. é. közönség és meggyőződhetik a képek művészi kiviteléről. Borult idő nincs befolyással a képjoságra, sőt sikerültebb lesz. Honisch L. István, festő és fényképész

HIRDETESEK.

Millenniumi csizmak és mindennemű cipők

a legcsinosabb kiállításban és olcsó árak mellett — tisztán kézo munkával előállítva — nők, urak és gyermekek részére állandó raktáron vannak az „Elsőszékelyi cipőraktár szövetkezet”-nél (Székely-Udvarhely „Börzsarkószövetkezet” által helyettesítve). 11—25 Vidéki megrendelések mérték, vagy egy viselt cipő beküldése után pontosan teljesítve lesznek.

7291—896. szolg. szám.

Arverési hirdemény

Közírré ténit, hogy az erkeldi erdőben 3400 rónakörme birkászása, a vasti állomástól 3 kilométer távolságra lakva, folyó évi május hó 25-án arverés útján el fog arveretetni. Az arverezni óhajók az arverés előtt a 3570 frt kiküldési árnak 10%-át bűtámpénzzel letenni tartoznak, a további feltételek az erkeldi előljárósnal megkötendő.

1—2

Gálffy Kálmán, szolgabíró.

Jön! Jön!?

A Szejké-fürdő-vendéglő megnyitása!

Alólított tisztelettel hozom tudomására a n. érd. közönségnek, hogy **folyó évi május hó 17-én a Szejké-fürdő-vendéglőt** megnyitom, hol naponta **fris meleg és hideg ételek**, valamint a **legjobb borok és sörök** jutányos áron kaphatók.

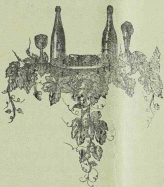
Állandó vendégek részére **tiszta, izletes és pontos ellátást** biztosítok **olcsó árak** mellett.

A n. é. közönség b. párlógását kérve, vagyok

Szejké-fürdő, 1896. május hó.

kész szolgálattal:

Polyak Jenő vendéglő.

VALÓDI TISZTA
ERDÉLYI HEGYI BOROK
olcsó árjegyzék szerint
Fernengel Gyula pinczejéből

Székely-Udvarhelyen (Kossuth-utca).

4-0

FERENCZ-

pálinka ←
(sósorszesz)

VÉRTES gyógyszer-féle.

használatban a leghatásosabb.

Egy üveg 1 és 2 korona.

Kapható Székely-Udvarhelyt: Bodrogi Áron ifj., Dézsy Antal, Farczady K. Károly, Gál Janos, Gergely Janos, Mathé Janos kereskedésében;

Sz.-Keresztúron: Jaeger F. József gyógyszeriarában és Lengyel László kereskedésében; valamint közvetlenül

VÉRTES LAJOS

(25—25)

— Sas-gyógytárában Lugoson. —

Az „AGRARIA” intézet

(a Hollandiai Hitelbank vezérképviselősege)

Budapest, Kerepesi-ut 73. szám.

Földbirtokra 3%-os, bérházakra 4%-os, egyéb ingatlanokra 5—6%-os jelzálogi és konvertálási kölcsönöket 5—60 évi törlesztésre, valamint személy- és váltóhitteleket 1000 frttól kezdve minden összeg erejéig eszközöl.

A konvertálási kölcsönök a törvényes belyeg- és illetékmentességet élvezik. A válaszbellyel ellátott tudakozódásokra minden kívánt felvilágosztás levélleg is készségesen megadatik.

4-20

Posta és sürgőnczím: „Agraria” Budapest. Kerepesi-ut 73. sz.

